

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
Α' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
07/10/2018

Κείμενο

Η γλώσσα μας σήμερα

Η ελληνική γλώσσα με τον λεξιλογικό πλούτο και με την εκφραστική δύναμή της δημιούργησε αξιόλογα μνημεία λόγου και πολιτισμού. Παράλληλα, πρόσφερε σε όλες τις γλώσσες του κόσμου βασικούς όρους για την επιστήμη, για την τέχνη και τον φιλοσοφικό στοχασμό. Στην πορεία του χρόνου, βέβαια, και η ελληνική γλώσσα δανείστηκε δημιουργικά λέξεις από άλλες γλώσσες χωρίς να χάσει τη **γνησιότητά** της.

Οι κοινωνικές συνθήκες και τα μέσα επικοινωνίας είναι, όμως, σήμερα διαφορετικά από άλλοτε. Στην εποχή μας η επαφή μεταξύ των λαών είναι πολύ εύκολη. Η παγκοσμιοποίηση έχει κάνει όλη την **υφήλιο** μια γειτονιά. Με το διαδίκτυο, την τηλεόραση και το ραδιόφωνο ενημερωνόμαστε πολύ γρήγορα για ό,τι συμβαίνει σε κάθε σημείο της γης. Παράλληλα, η διαφήμιση, το εμπόριο και ο οικονομικός ανταγωνισμός οδηγούν τους ανθρώπους στο κυνήγι του κέρδους. Αυτή η νέα κατάσταση δεν έχει μόνο θετικά στοιχεία. Για τη γλώσσα ιδίως των μικρών πληθυσμιακά λαών αποτελεί δοκιμασία και μεγάλο κίνδυνο.

Ο κίνδυνος αυτός συνίσταται στο ότι οι συνθήκες της σημερινής ζωής, και ιδιαίτερα το εμπορικό πνεύμα, επηρεάζουν αρνητικά την αφομοιωτική ικανότητα της γλώσσας μας. Η τάση για ευκολία, η **κυριαρχία** όρων της τεχνολογίας και του διαδικτύου, τα διαφημιστικά κόλπα και η έγχρωμη εικόνα ωθούν τον άνθρωπο στον μιμητισμό, στην αντιγραφή ξένων προτύπων και γλωσσικών στοιχείων.

Το αποτέλεσμα όλων αυτών είναι να **αλλοιώνεται** το γλωσσικό αίσθημα που διαμόρφωσε ο Νεοέλληνας μιλώντας και ακούοντας τη μητρική του γλώσσα. Δεχτήκαμε, για παράδειγμα, πλήθος λέξεων που συνδέονται με τη χρήση του υπολογιστή, τον οποίο εντάξαμε στο λεξιλόγιό μας ως computer. Επίσης εκατοντάδες λέξεις που συνδέονται με το φαγητό, όπως φαστ φουντ, σπαγγέτι, χάμπουργκερ, τοστ, ή το ντύσιμο, όπως τζιν, μίνι και άλλες, εντάχθηκαν στο λεξιλόγιο μας. Ακόμα, πλήθος πινακίδων ελληνικών καταστημάτων και εμπορικών κέντρων φέρουν ξενόγλωσσες επιγραφές. Το χειρότερο μάλιστα είναι ότι κατασκευάσαμε λέξεις που δείχνουν ότι χάσαμε το γλωσσικό αισθητήριό μας, όπως σουβλακερί, γυράδικο, φαστφουντάδικο κ.ά.

Για ποιους λόγους όμως δανειζόμαστε λέξεις από άλλες γλώσσες; Πολλοί θα απαντήσουν ότι ως λαός έχουμε την ανάγκη να συμβαδίζουμε με την εποχή μας, να μην θεωρηθούμε οπισθοδρομικοί, για αυτό και χρησιμοποιούμε επιδεικτικά το λεξιλόγιο άλλων γλωσσών. Η τάση μας για μοντερνισμό (να μία ακόμη λέξη ξενικής προέλευσης) και η ξενομανία μας οδηγούν στο να χρησιμοποιούμε ξένες λέξεις και εκφράσεις, ενώ έχουμε τις αντίστοιχες ελληνικές. Πολλοί επαγγελματίες, επίσης, και έμποροι τουριστικών ειδών πιστεύουν ότι το αγοραστικό κοινό, βλέποντας ξενόγλωσσες επιγραφές, εντυπωσιάζεται και προτιμά τα προϊόντα των καταστημάτων τους.

Όλα αυτά σημαίνουν, όπως γίνεται **αντιληπτό**, ότι υπάρχουν προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπίσουμε. Ωστόσο, δεν είναι ανάγκη να χάσουμε την επικοινωνία μας με τους άλλους λαούς, γιατί η επαφή με άλλους πολιτισμούς είναι ευλογία. Πρέπει κυρίως

να αποκτήσουμε πιο στέρεη γλωσσική παιδεία. Να επιδιώκουμε, δηλαδή, να σπουδάζουμε συστηματικά την προφορική και τη γραπτή μητρική μας γλώσσα. Έτσι, θα έχουμε τη δυνατότητα να μην αποδεχόμαστε εύκολα ξένους όρους παραμερίζοντας ελληνικές λέξεις ικανές να αποδώσουν τις σύγχρονες επικοινωνιακές και τεχνολογικές περιστάσεις.

Τελειώνοντας, μπορούμε να επισημάνουμε ότι είναι ανάγκη να εργαστούμε για την ουσιαστικότερη επικοινωνία μεταξύ των λαών και την εκμάθηση ξένων γλωσσών με τρόπο που δεν θα μειώνει τη γλωσσική μας αντίσταση. Αυτό θα επιτευχθεί, αν όλοι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην παιδεία, όπως είναι για παράδειγμα η οικογένεια, το σχολείο και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, σέβονται τη μητρική γλώσσα και παρέχουν στους νέους πρότυπα προφορικού και γραπτού λόγου αντιπροσωπευτικά της αξίας της.

Γ. Σπανός « Η ξενομανία του Νεοέλληνα και η Γλώσσα μας». (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Ποιοι είναι, σύμφωνα με το κείμενο, οι λόγοι για τους οποίους δανειζόμαστε λέξεις από άλλες γλώσσες; (40 - 50 λέξεις) **(Μονάδες 10)**

A2. Με ποιον τρόπο, σύμφωνα με το κείμενο, μπορεί να επιτευχθεί ο σεβασμός στη μητρική μας γλώσσα, χωρίς να χαθεί η επικοινωνία μας με τους άλλους λαούς; (60 - 70 λέξεις) **(Μονάδες 15)**

B1. Να βρείτε τη δομή και τον τρόπο ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του κειμένου («Το αποτέλεσμαφαστφουντάδικο κ.ά.»). Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας. **(Μονάδες 10)**

B2. Ποια νοηματική σχέση δηλώνουν οι υπογραμμισμένες διαρθρωτικές λέξεις του κειμένου: Παράλληλα (1^η παράγραφος), βέβαια (1^η παράγραφος) όμως (2^η παράγραφος), Ωστόσο (6^η παράγραφος), Τελειώνοντας (7^η παράγραφος). **(Μονάδες 05)**

B3. Να βρείτε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις λέξεις του κειμένου με έντονη γραφή που ακολουθούν: γνησιότητά , υφήλιο , κυριαρχία , αλλοιώνεται , αντιληπτό **(Μονάδες 05)**

B4. Να βρείτε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις υπογραμμισμένες και σε πλάγια γραφή λέξεις του κειμένου που ακολουθούν: διαφορετικά , ικανότητα , έγχρωμη , αποδεχόμαστε , μειώνει **(Μονάδες 05)**

Γ. Η γλώσσα είναι ένα πολύ σημαντικό όπλο που μπορεί να βοηθήσει τους νέους να αντεπεξέλθουν στις σύνθετες απαιτήσεις της εποχής μας. Ωστόσο, πολλοί είναι οι παράγοντες που οδηγούν στην υποβάθμισή της και στην εκφραστική ένδεια. Σε ένα άρθρο σας (350 - 400 λέξεων) που θα δημοσιευθεί σε μαθητικό διαγωνισμό που διοργανώνει νεανικό περιοδικό, **α)** να αναφερθείτε σε αυτούς, αλλά και **β)** στα πλεονεκτήματα που προκύπτουν όταν γίνεται από τον άνθρωπο σε κάθε εκδήλωση της ζωής του σωστή χρήση της γλώσσας.

(Μονάδες 50)

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ!!!

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ:

**ΒΑΦΕΙΑΔΟΥ ΑΣΠΑ
ΒΕΤΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΝΤΕΛΜΠΙΖΗ ΜΑΡΙΑ
ΠΑΠΠΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ**

SYSTHMA